

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Малий та середній бізнес (МСБ) є основою економічної стабільності та розвитку багатьох країн. Вони створюють значну кількість робочих місць, що сприяє зменшенню безробіття і підвищенню добробуту населення. МСБ також виступають як важливе джерело інновацій, оскільки завдяки гнучкості та здатності швидко реагувати на зміни ринку, вони можуть випускати нові продукти та послуги, які відповідають потребам споживачів.

Окрім цього, МСБ стимулюють конкуренцію, що веде до покращення якості товарів та послуг і зниження цін для кінцевого споживача. Це також спонукає великі компанії вдосконалювати свої пропозиції, підтримуючи динаміку ринку. Малий і середній бізнес зазвичай глибоко вкорінені в місцеві громади, що сприяє розвитку регіонів і зростанню місцевої економіки. Доходи, які вони генерують, часто реінвестуються на місцевому рівні, що зменшує дисбаланс між містами та сільськими районами [2-3].

Малий та середній бізнес виконують не лише економічну, а й соціальну функцію, забезпечуючи економічну рівновагу, підвищуючи якість життя населення та сприяючи інноваціям. Підтримка цього сектору є критично важливою для довгострокового економічного зростання та стійкості економіки [1, 4].

Розвиток малого і середнього бізнесу в Україні стикається з безпрецедентними викликами в сучасних умовах, що вимагає глибокого аналізу та розробки ефективних механізмів їх подолання. Малі та середні підприємства, які становлять основу економічної системи країни та забезпечують значну частку ВВП, опинилися перед необхідністю адаптації до кардинально нових умов функціонування, спричинених як зовнішніми, так і внутрішніми факторами впливу [1-2].

Першочерговим викликом для українського бізнесу стала необхідність забезпечення безперервності діяльності в умовах військового стану. Це включає вирішення проблем з логістикою, релокацією виробничих потужностей, збереженням персоналу та пошуком нових ринків збуту. Багато підприємств змушені були повністю перебудувати свої бізнес-моделі, а деякі – повністю змінити напрямки діяльності для забезпечення виживання в критичних умовах.

Фінансова стабільність залишається одним з найгостріших питань для малого і середнього бізнесу. Обмежений доступ до кредитних ресурсів, високі відсоткові ставки та інфляційні ризики створюють суттєві перешкоди для розвитку підприємництва. Додатковим фактором напруження стала необхідність підтримки ліквідності в умовах зменшення споживчого попиту та загальної економічної невизначеності.

Цифрова трансформація бізнесу виступає як виклик і можливість одночасно. Необхідність впровадження сучасних технологічних рішень, автоматизації процесів та розвитку онлайн-присутності вимагає значних інвестицій та компетенцій. При цьому підприємства, які успішно здійснюють цифровізацію, отримують конкурентні переваги та можливості для розширення діяльності навіть в складних економічних умовах.

Кадрове забезпечення та утримання кваліфікованого персоналу стало критичним викликом для багатьох підприємств. Масова міграція працездатного населення, зміна вимог до умов праці та необхідність забезпечення безпеки співробітників створюють додаткове навантаження на бізнес. Підприємства змушені шукати нові підходи до організації роботи, включаючи впровадження віддаленої роботи та гнучких графіків.

Регуляторне середовище та адміністративні бар'єри продовжують створювати значні перешкоди для розвитку підприємництва. Незважаючи на певні позитивні зміни в законодавстві, малий і середній бізнес все ще стикається з надмірним регулюванням,

складними процедурами звітності та непередбачуваними змінами в податковій політиці. Це особливо відчутно в умовах необхідності швидкої адаптації до змін ринкового середовища.

Інтеграція до європейського економічного простору відкриває нові можливості, але водночас створює додаткові виклики для українського бізнесу. Необхідність відповідності європейським стандартам якості, сертифікація продукції, адаптація до нових регуляторних вимог вимагають від підприємств значних ресурсів та часу. Проте успішне подолання цих викликів може стати ключем до виходу на нові ринки та забезпечення довгострокового розвитку українського малого і середнього бізнесу.

Сучасні виклики для розвитку малого і середнього бізнесу в Україні є складним багатогранним питанням, яке потребує системного аналізу. Основними перепонами для зростання МСБ є економічна нестабільність, що посилюється внаслідок військових дій, а також обмежений доступ до фінансових ресурсів. Крім того, регуляторне навантаження, зокрема складність податкової системи та високий рівень бюрократії, значно ускладнюють діяльність підприємців. Відсутність належного захисту прав власності та недосконала судова система також обмежують інвестиційну привабливість сектору. Проте, важливу роль можуть відігравати державні програми підтримки, спрощення регуляцій та стимулювання інновацій. Розвиток цифрових інструментів і залучення міжнародної підтримки також відкривають нові можливості для МСБ в Україні. Комплексний підхід до вирішення цих викликів сприятиме стабілізації економіки і забезпечить сталість зростання малого та середнього бізнесу в країні.

Перелік посилань:

1. Дикань, В., Фролова, Н. (2022). Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*, (38). 1-12
2. Ключковська, В. О., Ключковський, О. В., Трегубов, О. С. (2023). Макроекономічні аспекти відновлення функціонування малого та середнього бізнесу в контексті повоєнної відбудови національної економіки України. *Економіка і організація управління*, 89-98.
3. Лойко, В. В., Александров, Б. В. (2023). Підтримка та розвиток малого та середнього бізнесу в Україні в умовах війни. *European scientific journal of Economic and Financial innovation.*, (1 (11)), 228-235.
4. Мединська, Н., Шевченко, М., Опанасенко, А. (2024). Підприємництво в умовах воєнного стану: сучасні виклики та шляхи підтримки. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*, (8 (50)). 1-12